ICEB 2016

2 INTERNATIONAL CONGRESS ON ECONOMICS AND BUSINESS

New Economic Trends and Business Opportunities

MAY 30 - JUNE 3 , 2016

Sarajevo / BOSNIA AND HERZEGOVINA

MANİSA CELAL BAYAR UNIVERSITY

SAKARYA UNIVERSITY

INTERNATIONAL UNIVERSITY OF SARAJEVO

INTERNATIONAL VISION UNIVERSITY

ULUDAĞ UNIVERSITY

UNIVERSITY OF BELGRADE

BALIKESİR UNIVERSITY

ULUDAĞ UNIVERSITY

SAKARYA UNIVERSITY

MANİSA CELAL BAYAR UNIVERSITY

INTERNATIONAL SAREJEVO UNIVERSITY

INTERNATIONAL VISION UNIVERSITY

BALIKESİR UNIVERSITY

ICEB'16

2nd INTERNATIONAL CONGRESS ON ECONOMICS AND BUSINESS

"New Economic Trends and Business Opportunities"

MAY 30-JUNE 3 2016

Sarajevo/Bosnia and Herzegovina

ICEB 2016 SARAYBOSNA

***HONORARY CO-PRESIDENTS OF THE CONGRES** / KONGRE ONURSAL EŞ BAŞKANLARI*

Prof. Dr. Ahmet Kemal ÇELEBİ (President of Manisa Celal Bayar University)

Prof. Dr. Muzaffer ELMAS (President of Sakarya University)

Prof. Dr. Yücel OĞURLU (President of International University of Sarajevo)

Prof. Dr. Fadıl HOCA (President of International Vision University)

Prof. Dr. Yusuf ULCAY (President of Uludag University)

Prof. Dr. Kerim ÖZDEMİR (President of Balıkesir University)

***COORDINATORS OF THE CONGRES** / KONGRE KOORDİNATÖRLERİ*

Prof. Dr. Mustafa MIYNAT(Manisa Celal Bayar University)

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN (Sakarya University)

Prof. Dr. Mehmet YÜCE (Uludağ University)

Prof. Dr. Şakir SAKARYA (Balıkesir University)

Assoc. Dr. Hasan KORKUT (International University of Sarajevo)

Assoc. Dr. Mensur NUREDİN (International Vision University)

***ORGANISATION COMMITTEE** / ORGANİZASYON KOMİTESİ*

Prof. Dr. Hüseyin AKTAŞ (Manisa Celal Bayar University), Doç. Dr. Tuncer ÖZDİL (Manisa Celal Bayar University), Yrd. Doç. Dr. Coşkun ÇILBANT (Manisa Celal Bayar University), Yrd. Doç. Dr. Sühal ŞEMŞİT (Manisa Celal Bayar University), Yrd. Doç. Dr. Serkan CURA (Manisa Celal Bayar University), Yrd. Doç. Dr. Burak ÖZDOĞAN (Manisa Celal Bayar University), Yrd. Doç. Dr. Adem AKBIYIK (Sakarya University), Yrd. Doç. Dr.Kamil TAŞKIN (Sakarya University), Mesut Ramazan EKİCİ (Sakarya University), Arş. Gör. Pelin MASTAR ÖZCAN (Manisa Celal Bayar University), Arş. Gör. Anıl GACAR (Manisa Celal Bayar University), Arş. Gör. Deniz DİRİK (Manisa Celal Bayar University), Arş. Gör. Tuna Can GÜLEÇ (Manisa Celal Bayar University), Arş. Gör. Osman GÜLDEN (Manisa Celal Bayar University), Assist. Prof. Halil İbrahim ÖZMEN (Balıkesir University)

***SCIENTIFIC COMITTEE** / BİLİM KURULU ÜYELERİ*

Prof.Dr. Ahmet Kemal ÇELEBİ (Celal Bayar Universty), Prof.Dr. Ahmet Vecdi CAN (Sakarya University), Prof.Dr. Birol KOVANCILAR (Manisa Celal Bayar University), Prof.Dr. Hüseyin AKTAŞ (Manisa Celal Bayar University), Prof.Dr. Bünyamin DURAN (Manisa Celal Bayar University), Prof.Dr. Canan AY (Manisa Celal Bayar University), Prof.Dr. Cengiz YILMAZ (Manisa Celal Bayar University), Prof.Dr. Cüneyt Yenal KESBİÇ (Manisa Celal Bayar University), Prof. Dr. Doğan UYSAL (Manisa Celal Bayar University), Prof. Dr. Ekrem GÜL (Sakarya University), Prof. Dr. Erman COŞKUN (Sakarya University), Prof. Dr. Fadıl HOCA (International Vision University), Prof. Dr. Florya MİFTARİ (FON University), Prof. Dr. Gültekin YILDIZ (Sakarya University), Prof. Dr. Halil KALABALIK (Sakarya University), Prof. Dr. Hamza AL (Sakarya University), Prof. Dr. Hasan TUTAR (Sakarya University), Prof. Dr. Hilmi KIRLIOĞLU (Sakarya University), Prof. Dr. İbrahim EROL (Manisa Celal Bayar University), Prof. Dr. Kadir ARDIÇ (Sakarya University), Prof. Dr. Mehmet SARIIŞIK (Sakarya University), Prof. Dr. Musa EKEN (Sakarya University), Prof. Dr. Mustafa MIYNAT (Manisa Celal Bayar University), Prof.Dr. Muzaffer ELMAS (Sakarya University), Prof.Dr. Orhan BATMAN (Sakarya University), Prof.Dr. Ramazan GÖKBUNAR (Manisa Celal Bayar University), Prof. Dr. Recai COŞKUN (Sakarya University), Prof. Dr. Remzi ALTUNIŞIK (Sakarya University), Prof. Dr. Salih ŞİMŞEK (Sakarya University), Prof.Dr. Selehattin KARABINAR (Sakarya University), Prof. Dr. Serkan BAYRAKTAROĞLU (Sakarya University), Prof.Dr. Semra ÖNCÜ (Manisa Celal Bayar University), Prof.Dr. Sevinç KÖSE (Manisa Celal Bayar University), Prof.Dr. Sibel SELİM (Manisa Celal Bayar University), Prof. Dr. Sasho KOZUHAROV (University of Tourism and Management), Prof. Dr. Asılbek KULMIRZAEV(Kyrgyz Turkish Manas University), Prof. Dr. Mirko TRIFUNOSKI (Fon University), Prof. Dr. Anarkul URDALETOVA (Kyrgyz Turkish Manas University), Prof. Dr. Halit YANIKKAYA(Technical University of Gebze), Prof. Dr. Zoran Filipovski (International Vision University), Prof. Dr. Kerim ÖZDEMİR - Balıkesir University, Prof.Dr.Şakir SAKARYA- Balıkesir University, Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT - Balıkesir University, Assoc. Prof. Ali TAŞ (Sakarya University), Assoc. Prof. Asena ALTIN GÜLOVA (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Aykut Hamit TURAN (Sakarya University), Assoc. Prof. Aylin ÜNAL (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Ayşe YERELİ (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Buğra ÖZER (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof.

Burhanettin ZENGİN (Sakarya University), Assoc. Prof. Cevdet KAYALI (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Çetin YAMAN (Sakarya University), Assoc. Prof. Çiğdem SOFYALIOĞLU (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Erdem HEPAKTAN (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Fatih DEMİR (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Ferruh TUZCUOĞLU (Sakarya University), Assoc. Prof. Garip KARTAL (International Vision University), Assoc. Prof. Hakan TUNAHAN (Sakarya University), Assoc. Prof. Hayrettin ZENGİN (Sakarya University), Assoc. Prof. Kadir KARAGÖZ (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Koray KAYALIDERE (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Mahmut AKBOLAT (Sakarya University), Assoc. Prof. Mahmut KARĞIN (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Mustafa Cahit ÜNĞAN (Sakarya University), Assoc. Prof. Necdet BİLGİN (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Oğuz TÜRKAY (Sakarya University), Assoc. Prof. Osman EMİN (International Vision University), Assoc. Prof. Rabia AKTAŞ (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Sashko GRAMATNIKOVSKI (University of Tourism and Management), Assoc. Prof. Selim İNANÇLI (Sakarya University), Assoc. Prof. Serhat BAŞTAN (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Sibel KARĞIN (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Taki DEMİR (Sakarya University), Assoc. Prof. Tuncer ÖZDİL (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Tülin CANBAY (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Yasemin ÖZDEMİR (Sakarya University), Assoc. Prof. Elias BOUKRAMI (London Regent's University), Assoc. Prof. İlkay DİLBER(Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Burak KARTAL (Manisa Celal Bayar University), Assoc. Prof. Abdülmecid NUREDİN (InternationalVision University), Assoc. Prof. Dr. Fariz Ahmadov, (Azerbaijan State Economic University), Assoc. Prof. Dr. Elena Mihajloska, (St. Kiril and Metody University), Assoc. Prof. Dr. Kalina Sotiroska İvanoska, (International Vision University), Assoc. Prof. Dr. Alpay Recep, (International Vision University), Assoc. Prof. Dr. Ebrar İbraimi, (International Vision University), Assoc.Prof. M.Cem KIRANKABEŞ (Balıkesir University), Assoc.Prof. Yusuf AYMANKUY (Balıkesir University), Assoc.Prof. Murat DOĞDUBAY (Balıkesir University), Assoc.Prof. Oğuzhan İLBAN (Balıkesir University), Assoc.Prof. Mehmet Emin AKKILIÇ (Balıkesir University)

***CONGRESS SECRETARY** / KONGRE SEKRETERYASI*

Yrd. Doç.Dr. Burak ÖZDOĞAN
Araş. Gör. Dr. Pelin MASTAR ÖZCAN
Araş. Gör. Dr. Anıl GACAR
Araş. Gör. Deniz DİRİK
Araş. Gör. Tuna Can GÜLEÇ
Araş. Gör. Osman GÜLDEN

KAPAK

Sefa ARSLAN

E – ISBN: 978-975-8628-47-6

ÖNSÖZ

Manisa Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin ana düzenleyici olduğu 2. Uluslar arası İşletme ve Ekonomi Kongresi (ICEB'16); Sakarya Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Makedonya'da bulunan Avrupa'nın Türkçe eğitim veren ilk üniversitesi olan Uluslararası Vizyon Üniversitesi, Uluslararası Saraybosna Üniversitesi, ve Balıkesir Üniversitesi işbirliği ile Bosna Hersek'te yer alan Uluslararası Saraybosna Üniversitesi Yerleşkesi'nde düzenlendi.

30 Mayıs- 3 Haziran 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilen uluslararası kongreye; Türkiye, Makedonya, Azerbaycan, Kırgızistan, Bosna Hersek, Sırbistan, Kosova ve Karadağ'da bulunan 48 üniversiteden 158 akademisyen katıldı. Uluslararası İşletme ve Ekonomi Kongresi'nin açılışına Manisa Celal Bayar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. A. Kemal ÇELEBİ, Uluslararası Vizyon Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Fadıl HOCA, Uluslararası Saraybosna Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yücel OĞURLU, Balıkesir Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Kerim ÖZDEMİR, Sakarya Üniversitesi'ni temsilen İşletme Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanımız Prof. Dr. Mustafa MIYNAT katıldı.

Uluslararası alanda en geniş katılımlı kongrelerden biri olan "2. Uluslararası İşletme ve Ekonomi Kongresi (ICEB'16)" organizasyon bakımından da katılımcılardan büyük beğeni topladı. Kongre açılışı ve oturumlar, Bosna Hersek ulusal televizyonlarında haber olarak geniş yankı buldu. Ayrıca Türkiye'den TRT AVAZ da kongreyi takip edenler arasındaydı.

İÇİNDEKİLER

CONTENTS

I. OTURUM - SESSION I

13:15 - 15:00

31 Mayıs 2016 Salı

Washington Konsensustan Post-Washington Konsensusa: Kurumsal Düzenlemeler ve Finansal Krizler……1

Yrd. Doç. Dr. Abdunnur Yıldız
Fırat Üniversitesi

Etkin Piyasalar Hipotezi G-20 Ülkeleri İçin Geçerli mi? Yeni Bir Yaklaşım……12
Doç. Dr. Burcu Özcan, Araş. Gör. Esma Gültekin
Sakarya Üniversitesi

Üçüz Açık Hipotezinin Geçerliliği ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: 1975-2014 Dönemi Türkiye Analizi……..22

Yrd. Doç. Dr. Ece Demiray Erol , Arş. Gör. Dilek Alma
Celal Bayar Üniversitesi

Türkiye'de 2010-2015 Yılları Arasında Gerçekleşmiş Yabancı Şirket Alımlarının Finansal Açıdan Değerlendirilmesi……...32
Prof.Dr.Semra Öncü, Doç.Dr.Cevdet Kayalı
Celal Bayar Üniversitesi

Dünyada ve Türkiye'de Doğrudan Yabancı Yatırım Girişlerinin Genel Görünümü……40

Doç.Dr. İlkay Dilber, Arş.Gör. Dr. Hayriye Başçı Nur
Celal Bayar Üniversitesi

Türkiye'de Şirket Birleşmelerinin Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımlarına Etkileri……..51

Prof. Dr. Abdulkadir Bilen, Öğr. Gör. Adil Arda Yükselen
Dicle Üniversitesi - Selahaddin Eyyubi Üniversitesi

BİST'e kote Firmaların Mali Başarısızlıklarının Diskriminant Analizi ile tahminlenmesi……..…..62

Yrd. Doç. Dr İ.Emre Karaa, Yrd. Doç. Dr. U.Burak Geyikçi
Celal Bayar Üniversitesi

Türkiye'de KOBi'lerin Kredi Kullanımından Düşük Pay Alma Nedenleri Üzerine Bir değerlendirme……..73

Ergün Metin, Hatice Öztekin, Mustafa Çelik
Celal Bayar Üniversitesi

Hisse Senedi Getirilerinin Katılım Endeksinde Yer Alma Durumlarına Göre İncelenmesi: BIST 50 Örneği……...84
Öğr. Gör. Faruk Özbay, Öğr. Gör. Dr. M.Yasir Altıntop
Celal Bayar Üniversitesi

Türkiye'de Mikrokredi Uygulamaları: "Grameen Mikrokredi Modeli Manisa İli Örneği" ……92

Dr. Mustafa Özhan Kalaç, Prof. Dr. Hüseyin Aktaş
Celal Bayar Üniversitesi

Entegre Raporlama ve KOBİ'lerde Uygulanabilirliği: BİST KOBİ Sanayi Endeksi'nde İşlem Gören İşletmeler Üzerine Bir Araştırma ……...105
Yrd.Doç.Dr.Hakan Aracı, Öğr.Grv.Filiz Yüksel
Celal Bayar Üniversitesi

Girişimciliğin Desteği Olarak Üniversite Kuluçka Merkezleri, Türkiye Perspektifi ……..115
Yrd.Doç. Dr. Burak Özdoğan
Celal Bayar Üniversitesi

Yönetim Kurulu Yapısının Finansal Performansa Etkisi: Bist Kurumsal Yönetim Endeksinde Bir Uygulama……...125
Prof. Dr. Şakir Sakarya, Arş. Gör. Melek Aksu, Güllüzar Turhan
Balıkesir Üniversitesi

Muhasebe Bilgileri ve Firma Değeri İlişkisi: Borsa İstanbul Üzerine Bir Uygulama……..136
Prof. Dr. Songül Kakilli Acaravcı, Prof. Dr. Ali Acaravcı
Mustafa Kemal Üniversitesi

İç Denetimin Etkinliğini Etkileyen Faktörler: Literatür Çalışması ……...146
Arş. Gör. B. Fatih Mollaoğulları, Arş. Gör. Dr. Anıl GACAR
Celal Bayar Üniversitesi

Girişim Sermayesi Ve Melek Yatırımcılara Yönelik Vergi Düzenlemeleri……156
Prof. Dr. Mustafa Mınynat, Arş. Gör. Pelin Mastar Özcan
Celal Bayar Üniversitesi

Yenilikçi Üniversite ve Bilimsel Üretim……...167
Prof. Dr. Ramazan Gökbunar, Prof. Dr. Hüseyin Aktaş, Doç. Dr. Mahmut Kargın
Celal Bayar Üniversitesi

Swot Analizi İle Soma Lojistik Merkezinin Potansiyelinin Değerlendirilmesi ……...…187
Doç.Dr.Çiğdem Sofyalıoğlu, Doç.Dr. Burak Kartal, Arş.Gör. Ebru Sürücü
Celal Bayar Üniversitesi

Türkiye'de Üniversite Sanayi İşbirliğini Sağlayan Mekanizmalar ve İşlevleri……..200
Prof. Dr. Mustafa Mınynat, Arş. Gör. Osman Gülden
Celal Bayar Üniversitesi

Bim A.Ş. ve Migros Ticaret A.Ş'nin Finansal Tablolarının Karşılaştırılması Yoluyla Perakende Sektöründeki Değişim……209
Öğr.Gör. Yunus Yılmaz
Dicle Üniversitesi

Misafir Üniversite Öğrencilerinin Şehir Algısı: Ankara Örneği……220
Doç. Dr. Recai Aydın, Prof. Dr. İbrahim Dursun, Yrd. Doç. Dr. Hasan Hüseyin Tekin
Celal Bayar Üniversitesi

Polisin İş Doyumu, Tükenmişlik Düzeyi ve Demografik Faktörler Arasındaki İlişki: Malatya Örneği……232
Doç Dr. Recai Aydın, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali Tekiner
Polis Akademisi

Yönetsel Değerler Üzerine Kuramsal Bir Çalışma ……245
Doç. Dr. Aylin Ünal
Celal Bayar Üniversitesi

Sivil Toplum Kuruluşlarında Kurum Felsefesinin Üye Kazanımına Etkileri: İzmir İli Örneği……253
Doç. Dr. Nezih Metin Özmutaf, Arş. Gör. Ali Köstepen, Uzm. Ahmet Uran
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Maddi Duran Varlıklarda Değerleme ve Amortisman Yöntemlerinin İncelenmesi: Borsa İstanbul İmalat Sanayii Araştırması……261
Öğr. Gör. Sedat Coşkun, Doç. Dr. Mahmut Yardımcıoğlu
Celal Bayar Üniversitesi

Oran Analiziyle Performans Değerlendirme: Havayolu Şirketleri Üzerine Bir Uygulama……269
Araş. Gör. Veysi Asker, Yrd. Doç. Dr. Ünal Battal
Anadolu Üniversitesi

İşletmelerin İçsel Büyümesinde Etkili Olan Yöntemlerin Karşılaştırılması……278
Doç. Dr. Cevdet Kayalı, Yrd. Doç. Dr. Mert Soysal, Doç. Dr. Nilgün Kayalı, Doç. Dr. Ayşe Necef Yereli
Celal Bayar Üniversitesi

Altın Fiyatları Ve İslami Borsa Yatırım Fonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Türkiye Örneği……290
Prof. Dr. Ahmet Vecdi Can, Doç. Dr. Gülfem Ekşi Tuna
Sakarya Üniversitesi

Yeni Kiralamalar Standardı Ufrs 16'nın Getirdiği Yenilikler ve İşletmelerin Finansal Tablolarına Ve Finansal Oranlarına Olası Etkilerinin Değerlendirilmesi……298
Doç. Dr. Rabia Aktaş, Doç. Dr. Sibel Karğın, Yrd. Doç. Dr. Nuray Demirel Arıcı
Celal Bayar Üniversitesi

II. OTURUM - SESSION II

15:15 - 16:45
31 Mayıs 2016 Salı

,99 İle Biten Fiyatlardan Elde Edilen Hedonik ve Rasyonel Faydaların Satın Alma Eğilimine Etkisi Üzerine Bir Araştırma……319

Yrd. Doç. Dr. Polat Can, Uzm. Mehtap Farımaz

Uşak Üniversitesi

Uluslararası Pazarlama Açısından Türk Dizileri……334

Arş. Gör. Tuğçe Danacı, Yrd. Doç. Dr. Ramazan Nacar

Yalova Üniversitesi

Tüketicileri Etkilemenin Popüler ve Stratejik Aracı; Ürün Yerleştirme: Ali Baba ve Yedi Cüceler Film Analizi…..347

Ayşegül Elmin, Tuğba Ulaştıran, Seda Uzunlar

Celal Bayar Üniversitesi

Mobil Cihazlara Yönelik E-pazarlama Yöntemleri Ve Makedonya'da Uygulama Kullanma Araştırması.....360

M.Sc. Yusuf Ayrula, M.Sc. Jusuf Ajrula

International Vision University

İnovatif Yaklaşıma Fablab Desteği……371

Prof. Dr. Enver Atik

Celal Bayar Üniversitesi

Tersine Lojistik: Literatür İncelemesi Ve Gelişen Trendler……382

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Deste, Arş. Gör. Recep Aslan

İnönü Üniversitesi - Dicle Üniversitesi

İş Süreçlerinin Yeniden Tasarımı: Fast Food Restoranı Çalışması….395

Arş. Gör. Tarık Ziyad Çelik, Uzm. İsa Gerekli

Dicle Üniversitesi - Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni.

İş Planı: Enerji Üretim Sektöründe Bir Uygulama…404

Yrd. Doç. Dr. Umut Tolga Gümüş, Doç.Dr.Yusuf Kaderli, Ercan Ulu

Adnan Menderes Üniversitesi

Alışveriş Merkezlerinin (Avm) Yerel Perakende İşletmelere Etkileri: Tr33 Bölgesi Örneği……431

Doç.Dr.Ali Şen, Yrd.Doç.Dr.Fazlı Yıldız, Yrd.Doç.Dr.Harun Büber, Doç.Dr.Cengiz Duran

Dumlupınar Üniversitesi

Türkiye'deki Karayolu Yük Taşımacılığında Karşılaşılan Sorunların Nitel Analizi……441

Arş. Gör. Yunus Kaymaz, Arş. Gör. Erhan Zalluhoğlu, Arş. Gör. Rasim Turhan, Arş.Gör.Cihat Karslı

Ege Üniversitesi

Uluslararasılaşma Süreci Kapsamında Birleşme ve Devralmalar: Rekabet Kurumu Kararları Üzerine Bir Araştırma……449
Doç. Dr. Şaban Esen, Öğr. Gör. Gökhan Demirarslan

Çalışma Hayatında Etkili İletişim ve Nlp Uygulamalarının Önemi……462
Öğr. Gör. Göksu Demirel, Öğr. Gör. Özkan İmamoğlu
Amasya Üniversitesi

Lider Üye Etkileşiminin, İşgören Performansına Etkileri Üzerine Bir Araştırma……472
Prof.Dr. Abdulkadir Bilen, Doç.Dr. Mehmet Mete, Gökhan Uludağ
Dicle Üniversitesi

Yeni İktisadi Coğrafya Yaklaşımı Çerçevesinde Kara Limanı Kavramının İncelenmesi: Gzft Analizi……484
Arş. Gör.Yunus Kaymaz, Arş. Gör. Orkun Çelik
Ege Üniversitesi

Kamu ve Özel Sektör Ortaklığı Kapsamında Sağlık Hizmetlerinin Yeniden Yapılandırılması: Türkiye Örneği….491
Arş. Gör. Ahmet Köstekçi, Yrd. Doç. Dr. Yusuf Karaaslan
Fırat Üniversitesi - Dumlupınar Üniversitesi

Türkiye'de Görev Zararlarının Tasfiyesinde Bir İç Borçlanma Enstrümanı Olarak Özel Tertip Devlet Tahvilleri…507
Yrd. Doç. Dr. Cem Barlas Arslan
Kırıkkale Üniversitesi

Yükseköğretim Kurumlarında Bütçe Algısı Araştırması: Dumlupınar Üniversitesi Örneği……..517
Arş. Gör. Fatma Alkan, Yrd.Doç.Dr.Fazlı Yıldız
Dumlupınar Üniversitesi

Kütahya İlinde İlköğretim Öğrencilerinin Vergi Bilinci Üzerine Ampirik Bir Araştırma……528
Yrd.Doç.Dr.Fazlı Yıldız, Rukiye Karaca
Dumlupınar Üniversitesi

Bütçeye Katılımın İş Performansı Üzerindeki Bilişsel ve Performans Etkileri……539
Prof. Dr. Gökhan Özer
Gebze Teknoloji Üniversitesi

Çin'in Küresel Finansal Ayak İzini Genişletme Projesi: Asya Altyapı Yatırım Bankası ve Türkiye Açısından Bir Değerlendirme ***551***
Arş.Gör.Deniz Dirik, İnan Eryılmaz, Yrd.Doç.Dr. Burak Özdoğan
Celal Bayar Üniversitesi

Arap Baharı ve Kuzey Afrika: Ülke Deneyimleri Ekseninde Ekonomik Etkiler ***559***
Doç. Dr. Oğuz Yıldırım
Harran Üniversitesi

Arap Baharı'nın Türkiye-Suriye Üzerine Sosyo-Ekonomik Yansımaları ***567***
Yrd. Doç. Dr. Neslihan Yalçınkaya, Yrd. Doç. Dr. Mustafa Hakan Yalçınkaya
Celal Bayar Üniversitesi

Balkan Ülkelerinde Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçe Uygulamaları ***577***
Prof. Dr. Ramazan Gökbunar, Doç. Dr. Harun Cansız, Yrd.Doç.Dr. Alper Doğan
Celal Bayar Üni. - Afyon Kocatepe Üni. - Katip Çelebi Üni.

Arap Baharı ve Ortadoğu: Ülke Deneyimleri Ekseninde Ekonomik Etkiler ***599***
Doç. Dr. Oğuz Yıldırım
Harran Üniversitesi

Cyber Security as a Business Priority: Recommendations For the Western Balkan Region ***607***
Doç. Dr. Abdulmecit Nuredin, Vesna Poposka
International Vison University

Makedonya Finansal Piyasaları'nda Emeklilik Fonlarının Değerlendirilmesi ***613***
Doç. Dr. Bülent Derviş
Makedonya Özel Emeklilik Fonları Denetleme ve Düzenleme Kurumu (MAPAS)

Romanya'daki Ulusal Azınlıkların Hukuki Statusü: Macar Örneği ***624***
Doç. Dr. Ebrar Ibraimi
International Vison University

Paternalistic Leadership: Differences Across Hierarchical Levels In Organizations ***634***
Doç. Dr. Kalina Sotiroska
International Vision University

Türkiye'de Seçim Dönemlerinde Uygulanan Popülist Kamusal Harcama Politikalarının Analizi ***641***
Yrd. Doç. Dr. Alparslan Uğur
Kırıkkale Üniversitesi

III. OTURUM - SESSION III

09:00 - 11:00

1 Haziran 2016 Çarşamba

Döviz Kuru Oynaklığının Öngörüsünde Yapay Sinir Ağları ve Box-Jenkins Modellerinin Karşılaştırılması……662

Arş. Gör. Taner Taş, Prof.Dr.Sibel Selim

Celal Bayar Üniversitesi

Is There A Relationship Between Government Size and Growth Volatility? ……..……674

Doç.Dr.Taner Turan

Gebze Teknik Üniversitesi

A Revisit Of Convergence In Per Capita Carbon Dioxide Emissions Among OECD Countries……..…..683

Arş. Gör. Esma Gültekin, Doç. Dr. Burcu Özcan

Fırat Üniversitesi

Behavioral Finance V.S. Modern Portfolio Theory - Literature Review……..……..……..……695

Arnela Mustafić

The University of Sarajevo

Single-period Mean - Variance Model with Risky Assets Only……..……..……..……703

Aybeyan Selimi, Fehmi Skender

Uluslararası Vizyon Üniversitesi

The Moderating Effect Of High Technological Industry On The Relationship Between Cash Holdings and R&D Intensity in Turkey……..……..……..……..……..……..……..……715

Doç.Dr. Hasan Ayaydın, Arş.Gör. İbrahim Karaarslan

Gümüşhane Üniversitesi - Anadolu Üniversitesi

An Analysis Of Research & Development Effect On Market Value For Turkish Listed Firms……..……724

Doç.Dr. Hasan Ayaydın, Arş.Gör. İbrahim Karaarslan

Gümüşhane Üniversitesi - Anadolu Üniversitesi

The Legal Status of the Committee for Relations with Religious Groups and Communities in the Republic of Macedonia……..……..……..……..……..……..……..……731

Argëtim Saliu, Muaz Agushi

Uluslararası Sarayevo Üniversitesi - Islamic Religious Community of Macedonia

Accounting Professionals And Ethics: A Key Study Of Manisa……..……..……..……737

Yrd.Doç.Dr. Umut Burak Geyikçi

Celal Bayar Üniversitesi

Girişimciliğin Yeni Yüzü: Teknogirişim Ve Kamusal Destekler ……..……..……..……751

Arş. Gör. Dr. Pelin Mastar Özcan, Arş. Gör. Umut Tepekule

Celal Bayar Üniversitesi

	Almanya'da Staj Yapan Ögrencilerin Kültür Çoku Yaçama Düzeyleri: Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi Örnegi……764 Arç. Gör. Pelin Yagcı, Arç. Gör. Cemali Buzlukçu, Prof. Dr. Cevdet Avcıkurt **Yüzüncü Yıl Üniversitesi - Balıkesir Üniversitesi**
	Lojistik Merkez Büyüklügünün Makro Ve Mikro Düzeyde Yaklaçımlarla Belirlenmesi Üzerine Bir Uygulama……776 Doç.Dr.Çigdem Sofyalıoglu, Doç.Dr. Burak Kartal, Yrd.Doç.Dr. Coçkun Çılbant, Arç.Gör. Ebru Sürücü **Celal Bayar Üniversitesi**
	Havaalanı Gruplarında Finansal Performans Analizi……792 Araç Gör. Veysi Asker **Anadolu Üniversitesi**
	Maddi Duran Varlıklarda Amortisman Uygulamasının T.M.S. ve T.V.M. Açısından Karçılaçtırılarak Vergi Etkisinin Hesaplanması……802 Prof. Dr. Abdülkadir Bilen, Ögr. Gör. Fatih Özkan **Dicle Üniversitesi - Mardin Artuklu Üniversitesi**
	Opsiyon Sözleçmelerinin Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları Kapsamında Degerlendirilmesi……810 Doç. Dr.Mahmut Yardımcıoglu, Ögr. Gör. Selin Coçkun, Ögr. Gör. Faruk Özbay **Celal Bayar Üniversitesi**
	Türkiye'de Uygulanan Zorunlu Trafik Sigortası Sisteminde Basamaklar Arası Geçiçlerin Markov Zincirleri Ile Modellenmesi……821 Yrd.Doç.Dr. Metin Öner **Celal Bayar Üniversitesi**

Sermaye Yapısı ve Finansal Oranlarda Yakınsama: Borsa İstanbul Üzerine Bir Uygulama……..833
Prof.Dr.Songül Kakilli Acaravcı, Öğr. Gör. Ali Gül
Mustafa Kemal Üniversitesi

Aday Ülkelerin Mali Performanslarının Avrupa Birliği'ne Üyelik Kriterlerine Uyumu ve Türkiye……843
Doç. Dr. Kamil Güngör
Afyon Kocatepe Üniversitesi

Kredi Derecelendirme Kuruluşları: Etik Problemler……..……..……..…..857
Yrd. Doç. Dr. Abdunnur Yıldız
Fırat Üniversitesi

Bir Ticaret, Pazarlama ve Finans Tekniği Olarak Barter Sisteminin Uygulanabilirliği ve Muhasebesi……..….871
Prof.Dr.Hilmi Kırlıoğlu, Prof.Dr.Melek Akgün, Öğr.Gör.Aydın Bağdat
Sakarya Üniversitesi - Düzce Üniversitesi

Katılım Sigortacılığı ve Tekafül: Türkiye ve Dünya Piyasası İncelemesi……..……..884
Öğr. Gör. Faruk Özbay, Öğr. Gör. Selin Coşkun, Öğr. Gör. Sedat Coşkun
Celal Bayar Üniversitesi

Yenilenebilir Enerji, Çevre ve Ekonomik Büyüme İlişkisi……..……..……..….893
Prof.Dr. Ali Acaravcı, Arş.Gör. Sinan Erdoğan, Arş.Gör. İsmail Sarıteke
Mustafa Kemal Üniversitesi

Kâr Amacı Gütmeyen İktisadi Amaçlı Sivil Toplum Kuruluşlarının Kent Ekonomisine Katkıları……..904
Doç. Dr. Mehmet Halis Özer, Arş. Gör. Cenk Aksoy
Dicle Üniversitesi

Türkiye'de Savunma Harcamaları ve İşsizlik İlişkisi: 1980-2014 Dönemi İçin Ekonometrik Bir Analiz……..911
Gülbahar Üçler
Ahi Evran Üniversitesi

Kur Savaşları……..……..……..……..……..…..921
Doç. Dr. C. Erdem Hepaktan, Arş.Gör.İsmet Güneş
Celal Bayar Üniversitesi

Arap Baharı ve Türkiye'ye Ekonomik Yansımaları……..……..……..932
Arş. Gör. Nihal Aslan
Fırat Üniversitesi

IV. OTURUM - SESSION IV

11:30 - 13:00

1 Haziran 2016 Çarşamba

Yerel Halkın Turizm Faaliyetlerine Dair Görüşleri: Diyarbakır Örneği……942

Yrd. Doç. Dr Ayhan Karakaş, Öğr. Gör. Dr. Halil İbrahim Şengün

Bartın Üniversitesi - Dicle Üniversitesi

Örgütsel Sessizlik ve İşgören Sessizlik Davranışının İşgören Performansına Etkisinin Analizi……..958

Yrd. Doç. Dr. Ayhan Yalçınsoy, Yrd. Doç. Dr. Mustafa Zincirkıran

Dicle Üniversitesi

İşkoliklik İle Tükenmişlik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Avukatlar Üzerine Bir Araştırma……..….967

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Zincirkıran, Müzeyyen Arslantaş, İrem Soybaş, Yrd. Doç. Dr. Ayhan Yalçınsoy

Dicle Üniversitesi

Yönetici Desteği İle İş Memnuniyeti Arasındaki İlişkinin İncelenmesi……..……..……..……976

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Zincirkıran, Yrd. Doç. Dr. Ayhan Yalçınsoy, Metin Işık

Dicle Üniversitesi - Bitlis Eren Üniversitesi

Postmodernizmin Çalışma Biçimlerine Etkisi……..……..……..……..……..984

Yrd. Doç. Dr. Barış Öztuna

Çankırı Karatekin Üniversitesi

Sakarya Üniversitesinde Lisans ve Önlisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Aldıkları Mesleki Eğitimi Değerlendirmelerine Yönelik Bir Araştırma……..……..……..……..……..…992

Doç. Dr. Burhanettin Zengin, Arş. Gör. Nuray Eker

Sakarya Üniversitesi

Position Of Deputy Ministers Within The Hierarchical Organization: Analyses Of Country Cases……..1002

Arş.Gör.Selçuk Aslan, Arş.Gör.Yasin Taşpınar, Arş.Gör.H.Salahaddin Gezici

Selçuk Üniversitesi

Algılanan Örgütsel Politikanın İşgörenin İşten Ayrılma Niyetine Etkisi: Bir Araştırma……..……..……1009

Prof. Dr. Enver Aydoğan, Burçin Özgör Karakurt

Gazi Üniversitesi

Financial analysis of Enterprises……..……..……..……..……..……1018

Doc.Dr. Farije Aliu

Uluslararası Vizyon Üniversitesi

Fiyatlandırma Stratejilerinde Etik Dışı Uygulamalar ve İşletmelerden Örnekler……1022
Prof.Dr. Canan Ay, Arş. Gör. Aysun Kahraman
Celal Bayar Üniversitesi

Yeşil Konumlandırma ve Enerji Devi British Petroleum (BP) ……1031
Öğr. Gör. Barış Kara, Öğr. Gör. Özgür Karabağ
Niğde Üniversitesi

Kurumsal İtibarı Yüksek Olan Bankaların Sosyal Medya Kullanımına İlişkin Bir Araştırma……1039
Öğr. Gör. Melis Yalçın, Mustafa Yalçın
Celal Bayar Üniversitesi - Ege Üniversitesi

İşletmelerde Farklılık Yönetiminde Uygulanan Çalışan İlişkileri Stratejilerinin Tespit Edilmesine Yönelik Nitel Bir Araştırma……1049
Öğr. Gör. Melis Yalçın
Celal Bayar Üniversitesi

Üniversite-Sanayi İşbirliği ve Paydaşlar İlişkisinin Kurulmasında Örgütsel İletişimin Etkisi……1060
Dorian Aliu, Prof. Dr. Ömer Özkan, Armando Aliu
Çanakkale Onsekiz Mart Üni. - İstanbul Ticaret Üni.

Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Toplumsal, Ekonomik ve Siyasi Etkileri ……1072
Yrd.Doç.Dr.Ercan Uşun, Öğr.Gör. Bahadır Aycan, Öğr.Gör.Uğur Bilgen
Celal Bayar Üniversitesi

Terör ve Şiddet Olaylarının, Ülkelerin Turizm Ekonomisi Üzerine Etkisi; Türkiye - Güneydoğu Anadolu Bölgesi Örneği……1082
Prof. Dr. Said Kıngır, Öğr. Gör. İlker Salih Ebrem, Öğr. Gör. Muhammet Fatih Sancar, Öğr. Gör. Mucir Altuncu
Bartın Üniversitesi - Siirt Üniversitesi

Çalışma Hayatında Duygusal Düzenleme……1092
Doç. Dr. Mehmet Mete, Arş. Gör. Cenk Aksoy
Dicle Üniversitesi

Ülke Ekonomilerinde Girişimcilik Ve Girişimcilik Dersi Alan Öğrencilerin Girişimcilikle İlgili Görüşlerine Olan Etkisini Araştırmaya Yönelik Bir Alan Çalışması……1100
Öğr. Gör. İlham Yılmaz, Doç. Dr. İlkay Dilber, Arş. Gör. Dr. Hayriye Başcı Nur
Celal Bayar Üniversitesi

Fiyat İstikrar Politikaları Çerçevesinde Enflasyon ve Enflasyonun Önlenmesine Yönelik Çalışmalar……...1108

Yrd.Doç.Dr.Hakan Aracı, Yrd.Doç.Dr.Coşkun Çılbant, Öğr.Gör.Uğur Bilgen

Celal Bayar Üniversitesi

Türkiye'de İşgücü Piyasaları ve Taşeron İşçiliğine Genel Bir Bakış……..……..……..1120

Yrd.Doç.Dr.Gülşen Sarı Gerşil

Celal Bayar Üniversitesi

Türkiye'nin Enerji Arz Açığının Karşılanmasına Yönelik Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Değerlendirilmesi...1129

Doç.Dr. Ahmet Özen, Yrd.Doç.Dr. Serkan Cura

Dokuz Eylül Üniversitesi - Celal Bayar Üniversitesi

Kamu Sağlık Harcamalarının Etkinliği: Türkiye Ve Balkan Ülkeleri Örneği……..……..…...…1138

Prof.Dr. Kemal Çelebi, Yrd.Doç.Dr. Serkan Cura

Celal Bayar Üniversitesi

Melek Yatırımcılara Sağlanan Vergi Avantajları……..……..……..……...1148

Prof. Dr. Tülin Canbay

Celal Bayar Üniversitesi

İmalat Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanım Düzeyi ve Performans İlişkisi: TRA1 Düzey 2 Bölgesinde Bir Uygulama……..……..……..……..……1157

Doç. Dr. Selahattin Kaynak, Yrd. Doç.Dr. Mustafa Kemal Yılmaz

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Yüksek Ve Orta Gelir Grubu Ülkelerde İnternet Kullanımı, Dışa Açıklık, Gelir Ve Yolsuzluk Arasındaki Nedensel İlişkiler……..……..……..……..……..……..……..1168

Prof.Dr. Ali Acaravcı, Doç.Dr. Seyfettin Artan, Yrd.Doç.Dr. Pınar Hayaloğlu, Arş.Gör. Sinan Erdoğan

Mustafa Kemal Üni. - Karadeniz Teknik Üni. - Gümüşhane Üni.

Türkiye'de Hizmet İhracatı İndirimi ve Sağlık Turizminin Gelişimi……..……..……1180

Yrd.Doç.Dr. Yunus Demirli

Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Türkiye'de Phillips Eğrisinin Geçerliliği……..……..……..……..……1190

Doç.Dr.Melih Özçalık, Yrd.Doç.Dr.Ece D. Erol

Celal Bayar Üniversitesi

V. OTURUM SESSION V

14:15 - 15:45

1 Haziran 2016 Çarşamba

Vergi Yargısında Uygulanan Parasal Sınırların Yeniden Değerleme Oranında Artırılması Sorunu……1196

Doç.Dr. Yaşar Ayyıldız

Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Yeniden Yapılandırılma Sürecinde Vergi Mahkemelerinin İşleyişine İlişkin Görüşler (Bolu İli Alan Araştırması) ……1206

Doç. Dr. Yaşar Ayyıldız, Yrd. Doç. Dr. Yunus Demirli

Sosyal Desteğin İş-Aile Çatışması Üzerindeki Etkisi: Bir Alan Araştırması……1215

Arş. Gör. Pelin Karaca, Prof. Dr. Enver Aydoğan

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi - Gazi Üniversitesi

Türkiye'de Kalkınmacı Devlet Politikaları Bağlamında Özel Sektörün Analizi……1227

Doç.Dr. Erkan Tokucu, Doç.Dr. İbrahim Halil Ekşi, Yrd.Doç.Dr. Zekayi Kaya

Kafkas Üniversitesi - Gaziantep Üniversitesi - Çankırı Karatekin Üniversitesi

Dışadönüklük ve Uyumluluğun Tüketici Etnosentrizmi Üzerindeki Etkisi……1239

Yrd. Doç. Dr. Volkan Özbek, Yrd. Doç. Dr. Fatih Koç, Doç. Dr. Ümit Alnıaçık

Balıkesir Üniversitesi - Kocaeli Üniversitesi

Turizm İşletmeciliği Bölümü Öğrencilerinin Özgeçmişlerinin Kariyer Planlama- Özgeçmiş Uyumu Doğrultusunda Analizine Yönelik Bir Araştırma……1250

Arş. Gör. Mustafa Şeker, Arş. Gör. Salim İbiş

Sakarya Üniversitesi

Türkiye'de İnsan Kaynakları Danışmanlık Şirketleri: Mevcut Durum ve Sorunları Analizi……1258

Arş. Gör. Mustafa Şeker, Burçin Şoray Erdağ, Arş. Gör. Burçin Çetin Karabat

Sakarya Üniversitesi

Çalışan ve Çalışmayan Kadınların Cinsiyet Eşitsizliklerine Yönelik Tutumlarında Göreli Yoksunluğun Aracı Rolü……1267

Arş. Gör. Gülfiz Ergin Demirdağ, Prof. Dr. Enver Aydoğan, Arş. Gör. Ahmet Demirdağ

Gazi Üniversitesi

Belediyelerin Sosyal Politika Fonksiyonları……1276

Arş. Gör. Nilgün Kahraman

Fırat Üniversitesi

Sosyal Bütçe Yaklaşımı Olarak Katılımcı Bütçeleme……1280
Prof. Dr. Haluk Egeli, Dr. Güngör Özcan, Arş. Gör. Dr. Pelin Mastar Özcan
Dokuz Eylül Üniversitesi

Türk İmalat Sanayiinde Yatırım Teşviklerinin Etkinliği ……1288
Prof. Dr. Halit Yanıkkaya, Arş. Gör. Hasan Karaboğa
Gebze Teknik Üniversitesi

Türkiye'de Yaşanan Gelir Eşitsizliği Üzerine Bir Araştırma……1301
Doç. Dr. Mahmut Yardımcıoğlu, Gamze Şerbetçi
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Bütçeleme Sürecinde Pazarlama Karması Kararlarının Kârlılık ve Nakit Akışları Üzerindeki Etkilerinin Analizi: Bir Sistem Dinamiği Modeli……1317
Prof. Dr. Melek Akgün, Prof.Dr. Hilmi Kırlıoğlu
Sakarya Üniversitesi

Lider Üye Etkileşiminin, Yetenek Yönetimine Etkileri Üzerine Bir Araştırma……1330
Doç. Dr. Mehmet Mete, Prof. Dr. Abdulkadir Bilen, Gökhan Uludağ
Dicle Üniversitesi

İşgörenlerin İşe Adanma ve Fanatiklik Davranışı İle İşten Ayrılma Niyetlerinin Karşılaştırmalı Analizi……1342
Prof.Dr. Said Kıngır, Doç.Dr. Mehmet Mete, Öğr.Gör.Miraç Aslantaş
Bartın Üniversitesi - Dicle Üniversitesi

Algılanan Örgütsel Desteğin Yaratıcılık Üzerindeki Etkisinde İşe Bağlanmanın Aracı Rolü……1354
Öğr. Gör. Mesut Soyalın, Öğr. Gör. Gökhan Kerse, Doç. Dr. Canan Nur Karabey
Siirt Üniversitesi - Aksaray Üniversitesi - Atatürk Üniversitesi

Öz-Güven, Umutsuzluk Ve Ruhsal Sağlık Arasındaki İlişkinin Tespitine Yönelik Bir İnceleme: Aksaray Üniversitesi Örneği……1363
Prof. Dr. Said Kıngır, Öğr. Gör. Gökhan Kerse, Öğr. Gör. Mesut Soyalın
Bartın Üniversitesi - Aksaray Üniversitesi - Siirt Üniversitesi

Çok Boyutlu Ölçekleme Analizi İle Akademisyenlerin Demografik Özellikleri, Değerlere Göre Yönetim Algısı ve İş Tatmini Faktörleri İlişkisi……1371
Arş.Gör. Nazlı Arık, Öğr.Gör. Sultan Işık Yılmaz
Gümüşhane Üniversitesi - Celal Bayar Üniversitesi

Küreselleşme- Yerelleşme Dinamikleri ve Yerel Yönetimlerin Yerel-Bölgesel Kalkınma Süreçlerindeki Rolü Üzerine Bir Tartışma……1382
Prof. Dr. Mustafa Ökmen, Arş. Gör. Ayça Berna Görmez
Celal Bayar Üniversitesi

Kamu Ekonomisinde Çevresel Dışsallıklar ve Sürdürülebilirlik Muhasebesi ***1395***
Doç.Dr. İlkay Dilber, Doç.Dr. Mustafa Kırlı, Öğr.Gör. Yunus Purtaş
Celal Bayar Üniversitesi

Petrol Arz ve Talebindeki Değişimlerin Petrol Fiyatları Üzerindeki Etkisi ***1404***
Prof. Dr. Hüseyin AKTAŞ, Doç. Dr. Koray KAYALIDERE, Arş. Gör. Tunacan Güleç
Celal Bayar Üniversitesi

Suggestion of a Framework for The Concept of Financial Literacy ***1414***
Arş. Gör. Tunacan Güleç
Celal Bayar Üniversitesi

Attempts For Reform In Turkish Public Administration After 1950 ***1418***
Arş.Gör.H.Salahaddin Gezici, Arş.Gör.Yasin Taşpınar, Arş.Gör.Selçuk Aslan
Selçuk Üniversitesi

The Awkward EU Policy in the Syrian Imbroglio ***1430***
Doç. Dr. Halil ERDEMİR, Doç. Dr. Hatice Erdemir
Celal Bayar Üniversitesi

EU Principles Under Strain by the Syrian Refugees ***1441***
Doç. Dr. Halil ERDEMİR, Doç. Dr. Hatice Erdemir
Celal Bayar Üniversitesi

Enflasyon, Döviz Kuru ve Faiz Oranı Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği ***1452***
Prof.Dr. Bedriye Tunçsiper, Arş.Gör. Ömer Faruk Biçen
Balıkesir Üniversitesi

Entansif Hayvancılık İşletmelerinde Tamsayılı Programlama Modeli İle Kapasite Planlaması Uygulaması ***1456***
Hasan Kara, Prof. Dr. Abdullah Eroğlu
Süleyman Demirel Üniversitesi

How Does Pecking Order Theory Explain Determinants of Corporate Cash Holdings? Evidence from BIST Listed IT and Software Companies ***1472***
Kartal Demirgüneş
Ahi Evran Üniversitesi

Makedonya Çalışma Yaşamında Çalışma Psikolojisi ve Motivasyonun Önemi ***1484***
Doç.Dr. Osman EMİN
Uluslararası Vizyon Üniversitesi

Önlisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin, Yükseköğretim Kurumu Seçiminde Etkili Olan Faktörlerin Değerlendirilmesi ***1493***
Arş. Gör. Özge Güdü Demirbulat, Yrd. Doç. Dr. Şimal Aymankuy, Doç. Dr. Yusuf Aymankuy
Balıkesir Üniversitesi

Almanya'da Staj Yapan Öğrencilerin Kültür Şoku Yaşama Düzeyleri: Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi Örneği

Pelin YAĞCI[*] Cemali BUZLUKÇU[**] Cevdet AVCIKURT[***]

Özet

Kişilerin yaşamında etkili bir unsur olarak ele alınan kültür, evrensel bir özellik taşımaktadır. Kültürler birbirleri ile benzer olabildikleri gibi, birbirinden farklıda olabilmektedir. Bu nedenle, kişilerin bir kültürden farklı bir kültüre geçişlerinde, yeni kültüre uyum sağlama sürecinde, çeşitli zorluklarla (dil, yeme ve içme, iletişim, iklim vb.) karşılaşmaları olasıdır. Kültür şoku, bu zorlukların başında gelen bir konudur. Buradan hareketle bu çalışmada, Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde öğrenim gören ve 90 günlük zorunlu stajlarını ZAV (ZentraleAuslandsundFachvermittlung) aracılığıyla Almanya'da yapan öğrencilerin yaşadıkları kültür şokunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmış ve Almanya'da stajını yapmışsekiz öğrenci ile yarı biçimlendirilmiş mülakat gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler ışığında öğrencilerin, kültürel boyut ve gündelik yaşam boyutu açısından kültür şoku yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda gelecek dönemlerde aynı programa katılacak öğrencilere önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kültür,Kültür Şoku, ZAV, Öğrenci, Almanya

Jel Sınıflandırılması: Z00

The Degree Of Culture Shock Experienced By The Internship Students In Germany: The Case Of Balikesir University Faculty Of Tourism

Abstract

Culture, considered as a significant factor in persons' living, has the characteristics of universality. As they could share similarities, cultures could also differ from one another. It is possible hereby that people will experience several difficulties (language, eating behavior, communication, climate etc.) in transition from an existing culture to a different one and in the process of adapting to the new culture. Culture shock is the primary issue among these difficulties. Thus, this study aims at identifying the culture shock experienced by the students who study in Balikesir University- the Faculty of Tourism and who did their compulsory 90-day internship in Germany via ZAV (ZentraleAuslands und Fachvermittlung). Interview method was applied out of qualitative research methods therefore; and, a semi-structured interview was conducted with eight students that did their internship in Germany. In the light of data acquired, it turned out that the students experienced culture shock with regards to dimensions of culture and everyday life. The students who are going to participate in the same program in the upcoming terms are advised relevantly, in accordance with these findings.

Keywords: Culture, CultureShock, ZAV, Student, Germany

JEL ClassificationCodes:Z00

[*]Arş. Gör., Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, pelinyagci@windowslive.com

[**] Arş. Gör., Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, cemalibuzlukcu@hotmail.com

[***]Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, avcikurt@balikesir.edu.tr

I. GİRİŞ

Tarih boyunca toplumda bulunan her birey, çalışmak, öğrenmek, öğretmek, ülkesini temsil etmek gibi çeşitli nedenlerle, bulundukları ülkelerden başka ülkelere seyahatler gerçekleştirmişlerdir. Buseyahatler sonrası, gittikleriülkelerde farklı kültürlerle karşılaşmış ve etkileşim de bulunmuşlardır. Bu etkileşimler sonucu ortaya çıkabilecek birçok kültürel süreç bulunmaktadır. Kültürel süreçler, kültürün ortaya çıkması, sürdürülmesi ve değişmesi ile ilgili, başı sonu belli olmadan süre gelen olguları ve oluşları kapsamaktadır. Bu süreçler; kültürel yayılma, kültürleşme, kültürleme, zorla kültürleme, kültürel özümseme kültürlenme, kültürel değişme ve kültür şoku olarak sınıflandırılmaktadır (Özkalp, 2010). Bu kültürel süreçlerden biri olan kültür şoku, yeni dahil olunan bir kültürde karşılaşılan zorlukların başında gelmektedir (Avcıkurt, 2015: 139).

Toplumun bir bireyi olarak öğrencilerde, eğitim dönemlerinde zorunlu olarak yerine getirmeleri gereken stajları nedeniyle ülkelerarası yer değiştirmelere katılmakta, okullarının kendilerine sunduğu staj programları aracılığıyla geçici süre ile başka ülkelerde bulunmakta bu süre içerisinde farklı kültürlerle karşılaşmaktadırlar. Öğrencilerin karşılaştığı bu farklı kültürler, fiziksel (düzensiz uyku, yemek yiyememem vb.) ve/veya duygusal (özlem, yalnızlık, endişe vb.) belirtilerin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu belirtiler sonucu ortaya çıkan durum ise, kültür şoku kavramı ile açıklanmaktadır.Kültür şoku, bireylerin bulundukları kültürden ayrılarak, yeni bir kültüre dahil olduklarında karşılaştıkları karışık duygular ve bireylerin yaşam tarzının artık yeni çevreye uygun olmaması, yeni çevrede rahat edememelerinin farkına varmaları sonucu oluşan bir gerginlik hali olarak tanımlanabilir. Buradan hareketle bu çalışmada öncelikle kültür kavramı ele alınmış, kültürel süreçler içerisinde değerlendirilen kültür şokunun kavramsal analizi yapılarak, boyutlarına, nedenlerine ve belirtilerine yer verilmiştir. Daha sonra ise, Almanya İş ve İşçi Bulma Kurumu (BundesagenturfürArbeit)'nun Yabancı İşçi İstihdam Merkezi (ZAV: ZentraleAuslandsundFachvermittlung) ile bu merkez kapsamında bulunan Otelcilik Programı'ndan (Hotelfachschuleprogramm) bahsedilmiştir. Son olarak da, ZAV kapsamında staj yapan öğrencilerin, Almanya'da bulundukları süre içerisinde yaşadıkları kültür şoku düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Toplum, aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü olarak tanımlanmaktadır. Toplumu oluşturan gruplar fonksiyonel olarak birbirinden farklılık gösterseler de, kabullendikleri maddi ve manevi değerler ile yaşam biçimleri benzerlik göstermektedir (Nişancı, 2012: 1281).Üzerinde çok konuşulan, tartışılan, herkes tarafından birçok kavram yerine kolayca kullanılabilen ancak tanımı konusunda ortaklık sağlanamayan kültür kavramı ise, bir toplumu karakterize eden ve onu diğer toplumlardan ayıran sosyal ilişki ve davranış modellerini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır (Karcıoğlu, 2001: 267; Saydan ve Kanıbir, 2007: 78).Kültür her şeyden önce bir yaşam biçimi olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, kültür, bir grup insanı diğerlerinden farklı kılan gündelik uygulamaları, gelenekleri ve alışkanlıkları içermektedir; insanların kendi toplumlarında ki tutumlarını, değerlerini ve normlarını yansıtmaktadır (Suvanta, 2002: 21).

İnsanların toplumsal bir grup içinde şekillenen özgün yaşam biçimlerini, alışkanlıklarını yani hayatlarını nasıl organize ettiklerini açıklayan soyut bir kavram olan kültür sözcüğünün kökeni, Latince'dekiCultura yani "ekin" kelimesine dayanmaktadır. Cultura kelimesi ise, inşa etmek, işlemek, süslemek, bakmak anlamlarını taşıyan Colere'den

türetilmiştir (Çakır, 2010: 76; Demir ve Demir, 2010: 96; Doğan, 2012: 387; Yılmaz, 2014: 2110).

İlgili alanyazın incelendiğinde kültür için yapılmış değişik tanımlara rastlamak mümkündür.Kültür kuramcısı Raymond Williams, 1983 yılında yaptığı bir çalışmasında, kültür kelimesine ait 164 farklı tanımın olduğuna dikkat çekmektedir. Yine benzer şekilde Antropolog Alfred L. Kroeber ve ClydeKluckhohn'un1952 yılında yayımlanan "Kültür: Kavramların ve Tanımların Eleştirisi" isimli kitaplarında 164 farklı kültür tanımı olduğu belirtilmektedir (Gökalp, 2012: 25). TDK Büyük Türkçe Sözlüğü'nde kültür, "tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin" olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr, 2016). Bu kavram için Taylor tarafından yapılmış olan tanımın, en eski tanımlardan biri olduğu söylenmektedir. Taylor'a göre kültür,bilgi, inanç, sanat, ahlak, hukuk, örf ve adetlerden ve insanın toplumun bir üyesi olarak elde ettiği bütün yeteneklerden oluşmuş bir bütünü temsil etmektedir. Hofstede ise kültürü, "bir grup insanı diğerlerinden ayıran zihinsel programlama" şeklinde ifade etmektedir. Yapılan tanımlardan da görüldüğü gibi kültürü, insan yaşamının ayrılmaz bir parçası olarak ifade etmek mümkündür (Köse, Tetik ve Ercan, 2001: 221; Saydan ve Kanıbir, 2007: 78).

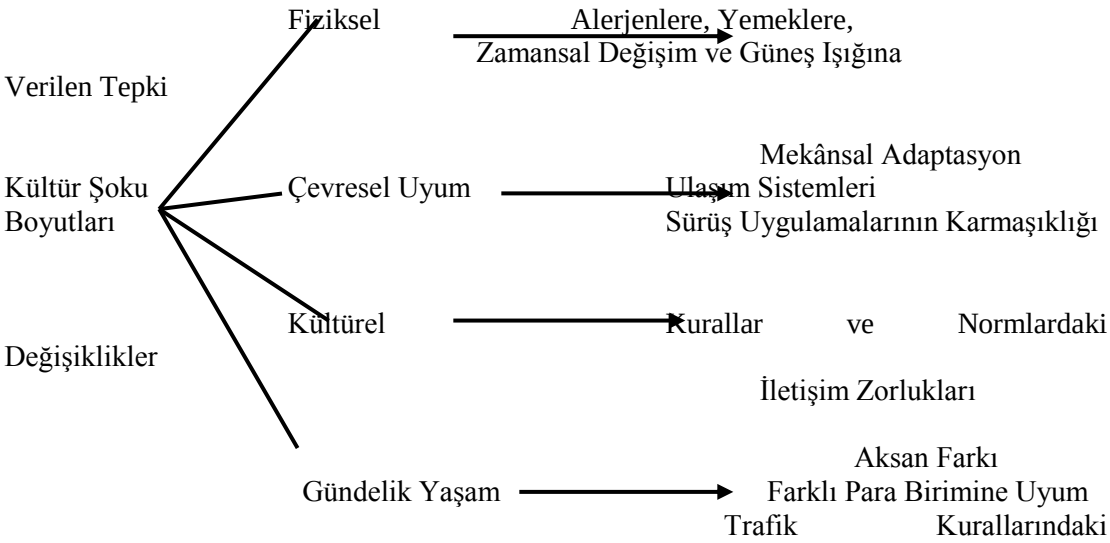
Öğrenmek, öğretmek, çalışmak, yerleşmek vb. amaçlarla diğer ülke veya şehirlere seyahat eden birçok insan bulunmaktadır. Bunlar seyahat sürelerine (göçmenler, turistler, konuk/misafir vb.), ne kadar uzağa gittiklerine (yakın veya uzak), seyahat güdülerinin neler olduğuna (eğitim, ticaret, kendini geliştirme vb.) göre gruplara ayrılabilmektedir. Konuk/misafir olarak değerlendirilen gruptaki insanlar, iş adamları, diplomatlar, silahlı kuvvetler, öğrenciler, misyonerler ve gönüllüleri kapsamaktadır. Bu grupta bulunan insanlar genellikle iş yapmak, ülkelerini temsil etmek, başkalarını korumak, çalışmak, öğrenmek, öğretmek, yerli halka tavsiyelerde bulunmak gibi nedenlerle seyahatlerini gerçekleştirmektedir (Ward, Bochner ve Furnham, 2012: 11). Seyahat nedenleri her ne yapmak olursa olsun, gittikleri ülke ve şehirlerdeki amaçlarını etkili bir şekilde yerine getirebilmek için yeni kültüre hızla uyum sağlamaları büyük önem arz etmektedir (Aksoy, 2012: 299).Çünkü insanlar, içinde bulundukları çevreyle uyum içinde olmadıklarında, amaçlarına ulaşmakta zorluk çekmektedirler (Bochner, 2003: 4). Son zamanlarda araştırmacıların dikkatini çekerek popüler bir kavram haline gelen (Pearce, 2005: 129) kültür şoku kavramı,ilk olarakOrberg (1960) tarafından kullanılmış ve yabancı bir kültüre dahil olan kişilerin karşılaştıkları güçlükleri ifade etmektedir.

Günlük hayatta birçok sembol ve işaret (örneğin; ne zaman el sıkışılacağı, biri ile tanışıldığı zaman ne söyleneceği, nasıl ve ne zaman bahşiş verileceği, davetlerin ne zaman kabul edilip ne zaman reddedileceği vb.) bireylerin davranış ve düşüncelerini şekillendirmektedir. Bu sembol ve işaretler, büyüme döneminde herkes tarafından öğrenilen kelimeler, jestler mimikler, adetler ve normlar olabildiği gibi, konuşulan dilden, kabul edilen inançlara kadar her şeyi kapsamaktadır ve kültürün bir parçasını oluşturmaktadır. Buradan hareketle kültür şoku, günlük hayatta insanlara yol gösteren birçok tanıdık işaret ve sembolün kaybolmasıyla oluşan bir endişe hali olarak tanımlanmaktadır (Oberg, 2006: 142).Bir başka tanıma göre ise, kültür şoku, insanların kendi kültürlerinden farklı bir kültür özelliği gösteren yerlere gittikleri zaman, yeni kültüre uyum sağlama sürecinde karşılaştıkları güçlükler, sıkıntı ve bunalımlar, gösterdikleri tepkiler olarak ifade edilmektedir (Özkiraz, 2016: 77).Genel olarak, kültür şoku, kişinin başka bir kültürden beklentileri, o kültür hakkındaki inançları ve kültür şoku deneyimlerindeki etkileşimin ölçüsü gibi daha kapsamlı bir sürecin parçası olarak

ifade edilmektedir. Ayrıca, kültür şoku sırasında oluşan duygular (diğer kültürün kişinin algılarını değiştirmesi vb.), kişinin yeni kültüre verdiği cevapları oluşturmaktadır. Kültür şoku süreci, kişi evine ve yaşamına geri döndükten sonra gelecekte tekrar yurt dışına çıkması durumunda, yeni kültürler ile etkileşimleri sonucu tekrarlanmaktadır (Shannon Baker, 2015: 35).

Kültür şokuna neden olan değişik faktörler olduğu görülmektedir. Bu faktörlerin başında, farklı ve alışık olunmayan iklim koşulları, benzer şekilde farklı ve alışık olunmayan yemekler ve konuşulan dil gelmektedir. Bunlara ek olarak, gidilen toplumların kültürel değerleri, inançları, davranışları ve kurallarının yanlış yorumlanması da kültür şokunun diğer nedenleri arasında değerlendirilmektedir. (Avcıkurt, 2015: 141).Birçok araştırmacı tarafından ele alınan kültür şoku kavramı, hemşireler, doktorlar, misyonerler, barış çalışanları, gönüller ve öğrenciler gibi farklı gruplar üzerinde uygulama alanı bulmuştur. Yapılan uygulamalar sonucunda kültür şoku, bir meslek hastalığına benzetilmiştir (Mumford, 1998: 149).Yurt dışında okuyan uluslararası öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen farklı bir çalışma da, kültür şoku, bu öğrencilerin karşılaştıkları zorluklarıtanımlamak için kullanılmıştır (Gullahorn ve Gullahorn, 1963). Oberg (1960),Tropikal Afrika'da, ılıman bir ortamdan tropikal ortama geçen insanları incelediği çalışmasında, bu insanların yaşadığı endişeler üzerine odaklanmış ve bu ortam değişimi sonucunda karşılaşılan durumları (su ve bazı gıdaların tüketiminde ve güneş çarpması ve sivrisinekler konusunda dikkatli olunması gibi) kültür şoku ile ilişkilendirmiştir.Pearce(2005) ise, Oberg'in özgün çalışmasında elde ettiği sonuçları genişleterek, Şekil 1'de de görüldüğü gibi,kültür şokunun bileşenlerini 4 faktör altında toplamıştır.

Şekil 1: Kültür Şoku Boyutları

Kaynak: Pearce, P. L. (2005). *Touristsbehaviourthemesandconceptualschemes.* Channel viewpublications.

Kültür şoku kavramı, karmaşık ve çok boyutluluğu vurgulanması gereken bir kavram olarak ifade edilmektedir.Fiziksel boyut, zaman dilimleri arasında seyahat eden kişilerin bağışıklık sistemine ve işleyişine yönelik, değişen gün ışığı ve hava koşullarının ortaya çıkardığı etkileri kapsamaktadır. Bununla birlikte alışık olunmayan yemeklere ve fiziksel

çevrenin oluşturduğu bazı alerjen durumlara verilen tepkilerde bu boyut altında değerlendirilmektedir. Çevresel uyum boyutu da, uluslararası seyahat eden kişileri etkileyen bir unsur olarak ele alınmaktadır. Sokak yapılarını göz önüne aldığımızda Batı mimarisi ve Doğu mimarisinde şehir yapılarının farklılaştığı görülmektedir. Örneğin, modern Batı şehirlerinde hakim olan kafese benzeyen sokak yapılarında kaybolmak karşılaşılan bir sorun olarak ifade edilebilir. Benzer şekilde, Asya ve Arap şehirlerindehakim olan sokak yapıları dairesel ve düzensiz olup, bunlarla baş etmek ciddi uğraşlar gerektirebilmektedir. Sokak yapılarının yanı sıra, birçok ziyaretçi içinmetro ve ulaşım sistemleri ile yol kuralları ve sürüş uygulamalarının karmaşıklığı sorun yaratabilmektedir. İnsanların değerler sistemi ve iletişim tarzının belirgin farklılıklar taşıması, karşılıklı ilişkilerde zorluk ve anlaşmazlıklara neden olmaktadır. İnsanlarla iletişim kurmak ve anlaşabilmek, her toplumun sahip olduğu değer sistemi ve iletişim tarzına göre farklılaşmakta ve bu durum neticesinde iletişim karmaşıklaşmaktadır. Kişilerin sahip olduğu bu farklılıklar kültür şokunun oluşmasına neden olmaktadır. Dürüstlük-rüşvet ya da dostluk ve sosyal performans için daha basit, farklı anlamlar ortaya çıkabilmekte, her toplum tarafından bu kavramlar farklı algılanıp ve yorumlanabilmektedir. Bu durum kültürel boyut başlığı altında değerlendirilmektedir. Kültür şoku elemanlarının tamamlanması açısından son değinilecek konuyu, gündelik yaşam oluşturmaktadır. Bu boyut, sadece başka bir yerde olmanın neden olduğu, bilinen davranış rutinlerinin bozulması anlamına gelmektedir. Hizmetlere erişimde ve yollarda uygulanan trafik kurallarındaki farklılıklar, farklı para biriminin kullanılması, yer isimlerinin yanlış telaffuz edilmesini içermektedir. Bütün bu faaliyetler, kişilerin yeni ortamda karşılaştıkları zorlukları temsil etmektedir (Pearce, 2005: 130-131).

İlgili alan yazın incelendiğinde, kültür şoku ile ilgili yapılmış birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Örneğin, Goldstein ve Keller (2015)'in, yurtdışında eğitim gören 149 lisans öğrencisine uyguladıkları anket sonucunda, öğrencilerin dış ortamlardaki farklılıklar nedeniyle kültür şoku yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin yaşadıkları kültür şoku, iç nedenler (stres yönetiminden mahrum olmak, kimlik karmaşası yaşamak ve önyargılı davranmak) ve dış nedenler (dil farklılıkları, iletişim ve çevre) olmak üzere iki grupta toplanmıştır.Asmadilli, Şahin ve Avcıkurt (2012) tarafından yapılan,Erasmus faaliyetine katılan öğrencilerin kültür şoku yaşama düzeylerinin ölçülmesini amaçlayan çalışmada ise, 78 öğrenciye anket uygulanmış, çalışma sonucunda öğrencilerin kültür şoku yaşama düzeylerinin oldukça düşük olduğuna ancak aile ve ülkelerine duydukları özlem düzeylerinin yüksek olduğuna ulaşılmıştır.Poedjiastutie (2009) tarafından yine benzer şekilde, Endonezya Üniversitesi'nde bulunan yabancı öğrencilerin kültür şoku düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmış çalışmada, 10 yabancı öğrenciye anket uygulanmıştır. Öğrencilerin, akademik hayatta, öğretmenlerin davranışları, düzenlenen programların yetersiz olması ve yerel öğrencilerin tutumu nedeniyle, sosyal hayatta ise, kadın-erkek ilişkileri, düşünce ve alışkanlıkların farklı olması nedeniyle kültür şoku yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrenciler, öğrenim hareketliliği ve staj hareketliliği kapsamında bulunan programlar aracılığıyla, ülkeler arası yer değişimlerine katılmaktadırlar. Bu yer değişimi sonucu yabancı ülkelere gitme fırsatı bulan öğrenciler, gittikleri ülkelerde farklı kültürlerle karşılaşmakta ve etkileşimde bulunmaktadır (Özden, 2013: 66-84). Yurt dışında ki firmalara eleman alımı ile ilgili farklı kamu destek ve hizmetleri bulunmaktadır. Bu desteklerden biri olan Yabancı İşçi İstihdam Merkezi (ZAV), AlmanyaİŞ ve İşçi Bulma Kurumu için bir iç hizmet sağlayıcısı ve uluslararası iş gücü değişimini düzenleyen kurum olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası işgücü piyasalarını birbirine entegre ederek, Almanya genelinde başvuru yapılmayan boşlukları doldurmak için destek sunmaktadır. Almanya genelinde başvuru yapılmayan alanların odak

noktasını, teknik alanlar ile sağlık, otel ve hazır yemek sektörü oluşturmaktadır. ZAV, Avrupa İstihdam Hizmetleri (EURES-EuropeanEmployment Services) ağında ve aynı zamanda üçüncü ülkelere yapılacak yerleştirme anlaşmaları kapsamında aktif olarak yer almaktadır. Önemli görevlerinden biri, Almanya işgücü pazarına yönelik istihdam edilecek yabancı adaylara yaşam, eğitim, çalışma izni, dil kursu vb. birçok alanla ilgili bilgi ve danışmanlık hizmeti sağlamaktır (www.make-it-in-germany.com, 2016; www.berlin-institut.org, 2016). Son yıllarda, Türkiye'den de gerek duyulan alanlara yönelik stajyer öğrenci alımı için girişimlerde bulunulmuştur.

ZAV kapsamında bulunan Otelcilik Programı, mesleki turizm ve otelcilik eğitimi alan öğrencilere üç aylık mesleki uygulama imkânı sunmaktadır. Tüm yetkileri ZAV'aait olan Otelcilik Programı, Avrupa Birliği üyesi, Avrupa Birliği'ne aday ve Avrupa Birliği'ne aday olmayan ülkelerden gelecek ve anlaşmalı tesislerde çalışabilecek öğrencileri kapsamaktadır.İstihdam alanları, otel ve restoranların, mutfak, servis ve kat hizmetleri departmanlarından oluşmakta ve öğrenciler stajlarını bu departmanlarda tamamlamaktadır. Program kapsamında, Türkiye, Bulgaristan, Estonya, Litvanya, Hırvatistan, Polonya, Romanya, Rusya, Slovakya, Slovenya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, İspanya, İtalya, Portekiz, Arnavutluk, Macaristan yer almaktadır (www.arbeitsagentur.de, 2016). ZAV tarafından desteklenen bu program aracılığıyla, zorunlu stajlarını yerine getirmek için Almanya'ya giden öğrencilerin, çalıştıkları ortamlarda farklı kültürlerle karşılaşıp etkileşimde bulunacakları düşünülmektedir.

III. YÖNTEM

Nitel araştırma yöntemlerinden biri olarak görüşme tekniği, sosyal bilimlerde ve özellikle de Sosyoloji'de en sık kullanılan araştırma yöntemlerinden birisidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 119). Bu araştırmada veri toplama yöntemi olarak, görüşme türlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem ne tam yapılandırılmış görüşmeler kadar katı ne de yapılandırılmamış görüşmeler kadar esnektir(Karasar, 2013).Nitel araştırma yöntemlerinin kullanılmasının nedeni, araştırmaya katılan öğrencilerin sınırlı olması ve araştırma verilerinin doğrudan öğrenciler ile yapılacak görüşmeler sonucunda daha derinlemesine elde edilmek istenmesidir. Çünkü aynı verilerin nitel araştırma yöntemleri ile elde edilmesi durumunda daha yüzeysel sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmüştür.Yarı yapılandırılmış görüşme soruları, ilgili alan yazın taraması yapıldıktan sonra araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır (Siddiqua, 2010, Gaw, 2000, Mumford, 1998). Hazırlanan sorular, yarı yapılandırılmış açık uçlu soruları kapsamaktadır. Görüşme sürecine daha fazla esneklik kazandırması, görüşülenlere daha fazla konuşma imkânı vermesi ve daha detaylı bilgiler almayı sağlaması, yarı yapılandırılmış açık uçlu soruların tercih edilme nedenleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 131).

Araştırmada Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesinde öğrenim gören ve 90 günlük stajını ZAV (ZentraleAuslandsundFachvermittlung) aracılığıyla Almanya'da yapan 8 öğrenci ile görüşülmüştür. Araştırmada veri elde etmede kolaylık sağlaması açısından halen öğrenimi devam eden öğrenciler tercih edilmiştir. Araştırmaya veri sağlayan görüşmeler, Şubat-Mart 2016 tarihleri arasında araştırmacıların fakültede bulunan odalarında gerçekleştirilmiştir. Görüşme öncesinde öğrencilere çalışmanın içeriği ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Yapılan görüşmeler sırasında araştırmacılar tarafından notlar tutulmuş aynı zamanda öğrencilerin izini ile görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Daha sonra kayıtlar bilgisayar ortamına aktarılarak dinlenmiş ve çözümlenmiştir. Katılımcılar görüşmeye katılma sıralarına göre Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7 ve Ö8 şeklinde kodlanmıştır.

Araştırmanın amacına yönelik hazırlanan sorular aşağıda ifade edilmiş olup, bu sorulara cevap aranmıştır:

Almanya'daki ilk günlerinizle ilgili izlenimlerinizi ve duygularınızı anlatır mısınız?

Almanya'da bulunduğunuz süre içerisinde sizi en çok zorlayan ve şaşırtan olaylardan bahseder misiniz?

Türkiye ve Almanya'daki iş ortamını benzerlik ve farklılık açısından değerlendirebilir misiniz?

Alman halkının size karşı genel tutumunu değerlendirir misiniz?

Bu soruların yanı sıra görüşme sürecinde öğrencilerin verdikleri cevaplar karşısında konu ile ilgili alt sorular da sorulmuştur. Görüşmecilere ifade serbestliği sağlamak, görüşmeyi belirli bir süreyle sınırlamamak ve anlaşılmayan soruları açıklamak suretiyle derinlemesine bilgi toplanmaya çalışılmıştır. Hazırlanan yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular aracılığıyla elde edilen cevaplar, Oberg (1960)'in özgün çalışmasına istinaden Pearce (2005) tarafından genişletilmiş ve Şekil 1'de belirtilmiş olan "Kültür Şoku Boyutları" kapsamındaki 4 boyut altında değerlendirilmiştir.

IV. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Bu bölümde araştırmanın bulguları ele alınmış ve yorumlanmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerine Tablo 1'de yer verilmiştir. Araştırmada kullanılan sorulara yanıt bulabilmek için 8 katılımcı ile görüşülmüştür. Araştırmaya 3 kız, 5 erkek öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden 1'i 20 yaşında, 1'i 21 yaşında, 5'i 23 yaşında ve 1'i 24 yaşındadır. Öğrencilerin 3'ü dördüncü sınıfta, 5'i üçüncü sınıfta öğrenimlerine devam etmektedirler. Bu öğrencilerden 6'sı Seyahat işletmeciliği, 2'si Konaklama İşletmeciliği okumaktadırlar. Almanya'nın farklı şehirlere ait kasabalarda stajlarını gerçekleştirmiş olan öğrencilerden 2'si Wolfach, 2'si Rottweil, 2'si Kempton, 1'i Guribingen, 1'i ise Hornberg'te bulunmuştur. Bunlardan 2'si daha önce de Almanya'da bulunmuş, 6'sı ise ilk defa Almanya'ya gitmiştir.

Tablo 1: Demografik Özellikler

	CİNSİYET	YAŞ	SINIF	BÖLÜM	İŞLETMENİN BULUNDUĞU BÖLGE	DAHA ÖNCE ALMANYA'DA BULUNDUNUZ MU?
Ö1	K	23	4	S	WOLFACH	H
Ö2	E	23	4	S	GURIBINGEN	E
Ö3	E	23	3	S	ROTTWEIL	H
Ö4	E	23	3	S	ROTTWEIL	E
Ö5	E	21	3	S	KEMPTON	H
Ö6	K	20	3	K	HORNBERG	H
Ö7	E	24	3	S	KEMPTON	H

Ö8	K	23	4	K	WOLFACH	H

Kültür şokunun fiziksel boyutuna ilişkin katılımcıların verdiği cevaplar aşağıda belirtilmiştir. **Ö1:** *Normalde alkol alan bir insan olamama rağmen akşamları alkol alıyordum ve uyuyordum. Uyandığımda Almanca konuştuklarında ben yine burada mı uyandım diyordum kendime. Hep uyumak istiyordum ve düşünmek istemiyordum aileme olan özlemimi.* **Ö6:** *Güneş kesinlikle yok zaten. Güneş doğmuyordu. Kara ormanların içindeydim. Hava değişiminden dolayı hasta oldum. Direk zencefil yedirmişlerdi. İlaç falan verdiler.* Buna göre yalnızca 2 katılımcının verdiği cevaplardan kültür şokunun fiziksel boyutuna ilişkin bulgulara rastlanmıştır.

Diğer bir boyut olan çevresel uyuma ilişkin cevaplar şu şekildedir. **Ö3***: İlk günlerde, ilk haftalarda çok sıkıntı çektim. İstanbul'da kalabalığa alışkındım. Ancak Almanya'da çalıştığımız yerdeki sessizlik, ilk hafta çok sıkıcı geldi. Hiç kalabalık yoktu, sessizliğe alışamamıştım.***Ö5:***Almanya'ya indiğimde, belki havadan da kaynaklı, çünkü çok kasvetliydi, çok yağmur yağıyordu. Tam olarak burada yapamam dedim. Bir anda yapamayacağımı düşündüm.***Ö6:***İlk bindiğim trene beni yanlış bindirmişlerdi. Polis beni trenden atıyordu az daha. Tekrardan bilet parası aldı. Otel aracı diye yanlış taksiye binmişim. Beni bir tur attırdı. Lütfen beni geri döndürün diye söyledim. Çok korktum.* **Ö8:***İlk gün işletmeye ulaşmak için uzun bir yolculuk yapmak zorunda kaldım. 4 tane ayrı tren yolculuğu yapılması gerekiyormuş. Ben bu hatları bulmakta çok zorluluk çektiğim için işletmeye ulaşmam biraz zaman aldı. Tabi biraz da ürkütücü geldi bana.*

Kültürel boyutlar altında değerlendirilen cevaplar değerlendiğinde bu cevaplar şunlardır: **Ö1:** *Beni gördüklerinde hep selam veriyorlardı*. **Ö2:** *Ne zaman bir Alman görsem, mutlaka selam veriyorlardı. Özellikle iş çıkışında her gün ama her gün hiç aksamadan benim yolumun üstünde bana doğru gelen bir adam olurdu ve geçerken selam verirdi.***Ö5:** *Hiç tanımadıkları halde insanlar sokakta birbirine günaydın nasılsın diyorlardı.* **Ö6:** *Tanısın tanımasın herkes birbirine selam veriyordu. Selam vermezsen sana da günaydın, sana da iyi günler gibi iğneleyici laflar ediyorlardı.* **Ö7:***Dil konusun da bir defa işi terk etmişliğim var. Misafirin biri yaş pasta istedi. Bıçak almak için mutfağa gittim. Bıçak nerede diye sordum. Orada bulunan patronun annesi, ben senden büyüğüm, benimle bu şekilde konuşamazsın dedi. Benimle daha kibar konuşman gerekiyor dedi. Meğer her cümlem de "bitte (lütfen)" demem gerekiyormuş. Bilmiyordum. Yarım yamalak Almanca konuştuğum için benim taklidimi yaptı. Bende sinirlendim.* **Ö4:** *İş yerindeki patron Türkiye'de bulunan patronlar gibi değildi. Bizimle arkadaş gibiydi. İşletmeye geldiğinde mutlaka halimizi hatırımızı sorardı.* **Ö3:** *Çalışan ve çalışmayan herkes aşırı erken güne başlıyorlar, aşırı disiplinliler o konuda. Her şeye erken başlayıp, her şeyin düzenli bir şekilde olmasını istiyorlar. .* ***Ö1:*** *Türkiye'de erkeklerin ve kadınların yaptığı işler farklıdır. Ama orada ben bir kadın olmama rağmen çok ağır işler de yaptım.* **Ö8:***Aile yaşantıları ve yemek kültürleri bizden çok farklı. Bizde akşam yemeklerinde yemek yapılır bütün aile hep birlikte yemek yer. Ama alman kültüründe böyle bir şey yok.* **Ö6:***Yemek öğünleri konusunda, sabah, öğlen düzenli besleniyorlardı. Ancak akşam kahvaltılık yiyorlardı. Akşam öğününü çok umursamıyorlardı.* **Ö2**: *Türkiye'de sen karşıdan karşıya geçmeye çalış hiçbir şekilde sana yol vermezler hatta seni ezer o şekilde yani. Bir gün merkezde yürüyorum ayağımı yola bastığım gibi hızlı gelen araba durdu ve yol verdi. Ona çok şaşırdım.* **Ö7:***Türkiye'de kurallar çiğnenmek için varsa, orda uyulmak için var. Bir gün otel sahibi ile merkeze gezmeye gittik. Yolda hiç araba yok. Bir topluluk bekliyor merak ettim niçin beklediklerini. Meğer yayalara kırmızı ışık yanıyormuş. Yayalar için yeşil ışık yanmasını beklediler. Bu durum beni çok şaşırttı.*

Sorulan sorulardan elde edilen cevaplar, kültür şokunun gündelik yaşam boyutu açısından değerlendirildiğinde cevaplar şu şekildedir: **Ö6:***Yemek konusu çok zordu. Her şeyin içinde mutlaka domuz eti vardı.***Ö3:***Bir gün personel için balık kızartacaktık. Bir domuz yağı vardı, birde patates kızartılan yağ vardı. Bana domuz yağında kızartmamı söylediler. Ben o yağda yemem dedim. Bize uygun değil dedim. Bu konuda benimle inatlaştı.* **Ö7:** *Onlar yemeğe bizim kadar önem vermiyorlar. Özellikle akşam yemeklerini konserve gıdalarla geçiştiriyorlar. Türkiye'ye sırf yemekleri için dönebilirdim.* **Ö3:** *Dolar, Euro kuru konusunda zorlandım. Neskafe alacağız, 2 Euro diyordu. 2 Euro Türk lirası ile ne kadar yapıyor diye düşünüyorduk. 6 lira, 7 lira. Ya 6 lira 7 lira bir kahveye verilir mi diyorduk.***Ö6:** *Ben para olayını daha çözememiştim orda nasıl oluyor diye. Alışverişte Türk lirası ile Euro'yu uyuşturamadım.***Ö4:***Beni en büyük zorluğu su konusunda yaşadım. Marketlerde hem mineralli su hem de bizim Türkiye'de içtiğimiz normal su bulunuyordu. Onlar genellikle mineralli su içiyorlar. Ben bir süre hangisi mineralli su hangisi normal su ayırt edemedim.* **Ö6:***Suyu çok yadırgadım. Bizdeki sodayı içiyorlardı. O beni çok zorladı. Türkiye'de ki suyu aradım. Asit oranlarına göre. İlk başlarda bana veriyorlardı, bilmediğim bir şeyi içiyordum. Daha sonra ona da alıştım.* **Ö5:** *Beni zorlayan şey buradaki sınavlara girdiğimiz Almanca ile orada ki pratik Almanca çok farklı. Aslında gittiğimde hiçbir şey bilmiyorum diyebilirim.***Ö4:***Sokaklarda çöp kutusu yoktu. Her evin içinde kendine ait 3 adet çöp kutusu vardı. Hem evde hem de iş yerinde ilk hafta neyi nereye atacağımla ilgili sıkıntı yaşadım.* **Ö2:** *Biz iş yerinde çöpleri ayırıyorduk. Örneğin şarap şişesi, şeffaf, kahverengi vb. renkte şişeler vardı. Türkiye'de sadece, kağıt, plastik ve cam olarak ayrılmıştır. Ama orda şişe renklerine kadar farklı çöp kutuları vardı.* **Ö6:** *Onlarda çöp ayrımı aşırı derecede var. Ben bilmiyordum. Ben ilk gittiğimde bütün çöpleri bir tanesine attım. Ellerimle temizletmişlerdi. Onu hatırlıyorum. Ben alışana kadar bir hafta boyunca uyardılar, temizlettiler, bu böyle devam etti. Bu konuda beni çok yadırgadılar.*

V. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, ZAV aracılığıyla 90 günlük zorunlu stajı için Almanya'da bulunmuş olan öğrencilerin yaşadıkları kültür şoku düzeyini belirleme amacına yönelik hazırlanmış sorular aracılığıyla veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler, Oberg (1969)'in çalışması dikkate alınarak Pearson (2005) tarafından genişletilmiş olan "Kültür Şoku Boyutları" kapsamında bulunan 4 boyut altında değerlendirilmiştir.

Araştırma bulgularından çıkarılan sonuçlar şu şekilde özetlenmiştir: Fiziksel boyut açısından öğrencilerde, alkole olan eğilimin artması, sürekli uyuma isteğinin ve hava değişimi dolayısıyla hastalığın ortaya çıkması gibi sorunlar ile karşılaşılmıştır. Kalabalık bir ortamdan çıkıp sessiz bir ortama dahil olunması nedeniyle ortaya çıkan sıkılma durumu, hava koşulları nedeniyle ortaya çıkan uyum sağlayamayacak olma düşüncesi, karmaşık ve hakim olunmayan bir ulaşım ağının neden olduğu korku ve zorlanma çevresel uyum boyutu altında karşılaşılan sorunları açıklamaktadır. Diğer bir boyutu olarak kültürel boyut ele alındığında burada en fazla dikkat çeken unsuru selamlaşma davranışı oluşturmaktadır. Selamlaşma ile ilgili cevabına yer verilen 4 öğrencinin yanı sıra Ö8 tarafından da Alman halkı tarafından selamlaşmaya önem verildiği ifade edilmiştir. Katılımcıların bu ifadelerinden, ilk günlerde yabancılık hissettikleri, daha sonra ise bu duruma alıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ancak verilen cevaplardan, bu selamlaşmanın daha ileri boyuta taşınmadığı, genel olarak toplumda bireylerarası mesafenin hakim olduğu dikkat çekmiştir. Konuşma esnasında nezaket kelimelerinin (lütfen vb.) kullanılmaması durumunda yaşanan sorunlar, tüm aile fertlerinin bir araya gelerek yemek sofrasında bulunmaması gibi kültürel farklılıklar, Alman halkı tarafından trafikte gösterilen saygı (yol verme, trafik ışıklarına uyma vb.) bu boyut altında ele alınan ve kültür şokuna yol açan unsurlar olarak değerlendirilmiştir. Bunların yanı Alman halkının iş ortamlarında aşırı

disiplinli olması, işlerini kadın erkek işi olarak ayırmadan herkesin her işi yapması karşılan zorluklar arasında yer almaktadır. İş ortamı açısından değerlendirildiğinde Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5 ve Ö8 tarafından alman halkının çok dakik olduğu ifade edilmiştir. **Ö5:** *Ben çalıştığım işletmenin üst katında bir odada kalıyordum. Bir gün uyuyakalmışım. Geç kaldığımdan dolayı yangın sirenini açmışlardı. Bir baktım bir siren çalıyor böyle ama muazzam bir ses. Yataktan nasıl kalktığımı anlamadım. Ne oluyor dedim. Kendimi dışarı attım. Tam aşağı indiğimde yüzüme bakarak alkışladılar. Siren senin için dediler.* **Ö3:** *Bir kere çok düzenliler. Kuralları çok katı. Çok dakikler. Bir gün 15 dakika geç kalmıştım. Gittiğimde neredesin dediler. Arabam olmadığını, yürüyerek geldiğimi, bu yüzden geç kaldığımı söyledim. O zaman bana evden daha erken çıkmam gerektiğini söylediler.* Yukarıda yer verilen ifadelerden, öğrencilerin işe başlama saatleriyle ilgili zorluklar yaşadığı sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca Ö7 ve Ö8 Alman halkını çalışmayı çok seven, yaşayan makineler olarak ifade etmiştir. Son boyut olarak gündelik yaşam boyutu, kültür şokunun en yoğun görüldüğü boyuttur. Bu boyut kapsamında bulunan birden fazla unsur nedeniyle öğrenciler kültür şoku yaşamıştır. En büyük sorunu yemeklerde kullanılan domuz ürünleri oluşturmuştur. Ö3 ve Ö6'nın yanı sıra Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8'de bu konu ile ilgili yaşadığı sıkıntıları dile getirmiştir. Verilen cevaplardan öğrencilerin domuz ürünleri konusunda rahatsızlık yaşadıkları ve bununla ilgili kaygı taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde yemeklerin konserve şeklinde tüketilme alışkanlığının ortaya çıkardığı sorun Ö7'nin yanı sıra Ö1 ve Ö6 tarafından da yaşanmıştır. Ö7 Alman halkının yemeklerde domuz ürünleri kullanma ve konserve tüketme alışkanlığı nedeniyle Türkiye'ye dönmeyi düşündüğünü belirtmiştir. Yemeklerin yanı sıra aile özlemi de Ö7'de Türkiye'ye geri dönme isteği uyandıran nedenler arasında yer almaktadır. Verilen cevaplar incelendiğinde Ö7'nin yanı sıra Ö1, Ö2, Ö5 ve Ö6'nın da aile ve vatan özlemi nedeniyle zorluk çektiği ve bu nedenle Türkiye'ye geri dönmek istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ö3 ve Ö6 tarafından yaşanılan bir zorluk olan para birimi konusunda bunlara ek olarak Ö4'ünde zorlandığı görülmüştür. Benzer şekilde mineralli sular konusunda Ö4 ve Ö6 tarafından yaşanan zorluklar, Ö3 tarafından da yaşanılmıştır. Çöp ayrıştırma ile ilgili olarak bulgular kısmında yer verilen öğrencilere ek olarak, Ö1, Ö3 ve Ö7'de çöpleri ayrıştırma konusunda ilk bir süre zorluk yaşamışlardır. Son olarak okulda öğrenilen Almanca ile pratik Almanca'nın birbirinden farklı olması nedeniyle Ö2 ve Ö5 dil konusunda zorlanmışlardır. Bu farklılık haricinde aksan farklılıkları nedeniyle dil problemi yaşadığını ifade eden Ö2, Ö6 ve Ö7 olmak üzere 3 öğrenci bulunmaktadır.

Sonuç olarak öğrencilerin, en az fiziksel boyut altında değerlendirilen unsurlar açısından; en fazla ise kültürel boyut ve gündelik yaşam boyutu altında değerlendirilen unudurlar açısından kültür şoku yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu sorunların genellikle ilk bir ay içerisinde gerçekleştiği daha sonra dilden yiyecek-içeceğe, trafikten para birimi tüm konulara uyum sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır.Bundan sonra aynı program aracılığıyla stajlarını Almanya'da yapacak olan öğrencilere sunulabileceği düşünülen öneriler şunlardır: Daha önce programa katılan öğrencilerle iletişim halinde olmak, gidilecek yer ile ilgili kültüründen ulaşımına bilgi sahibi olmaya çalışmak için araştırmalar yapmak, gidilecek yöre halkının alışkanlıklarını öğrenmeye çalışmak, dil konusunda yaşanan sorunları ortadan kaldırmak için teorik bilgilerin yanı sıra pratik konusunda da kendini geliştirmek ve girilen ortamda çekingen davranmak yerine daha girişken olmaktır.Gittikten sonra ise stajlarını yaptıkları işletmede bulunan kişiler ve yerli halk ile olan ilişkilerini arttırmalarının ve onlarla mümkün olduğu kadar aynı ortamda bulunmalarının da faydalı olacağı söylenebilir.Bunların yerine getirilmesi durumunda yaşanacak olan kültür şokunun ortadan kaldırılabileceği veya kültür şoku düzeyinin azaltılabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

Aksoy, Z. (2012). Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 5*(20), 292-303.

Asmadilli, V. U., Şahin, S. ve Avcıkurt, C. (2012). Kültür şoku: Erasmus öğrencileri üzerine bir araştırma. *13. Ulusal Turizm Kongresi.* (7-9 Aralık), ss. 585-602, Antalya.

Avcıkurt, C. (2015). *Turizm Sosyolojisi Genel ve Yapısal Yaklaşım.* 4. Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.

Bochner, S. (2003). Cultureshockduetocontactwithunfamiliarcultures. *Online readings in psychologyandculture, 8*(1), 1-12.

Çakır, M. (2010). Kültürlerarası iletişimin bir yönü: Özün ötekileştirilerek yabancılaştırılması. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, *21*(1), 75-84.

Demir, A., ve Demir, S. (2009). Erasmus programının kültürler arası diyalog ve etkileşim açısından değerlendirilmesi (Öğretmen adaylarıyla nitel bir çalışma). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2*(9), 95-105.

Doğan, İ. (2012). *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar.* 12. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.

Gaw, K. F. (2000). Reverseculturesh ock in studentsreturningfromoverseas. *International Journal of InterculturalRelations, 24*(1), 83-104.

Goldstein, S. B. Ve Keller, S. R. (2015). U.S. collegestudents' laytheories of cultureshock. *International Journal of InterculturalRelations*, 47, 187-194.

Gökalp, E. (2012). Kültür: Antropolojik yaklaşımlar. Editör A. Ergur ve E. Gökalp, *Kültür Sosyolojisi.*

Gullahorn, J. E. veGullahorn, J.T. (1963) An extension of the U-curvehypothesis. *Journal of SocialIssues*,19, 33–47.

Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi.* 25. Basım. Ankara: Nobel Yayın.

Karcıoğlu, F. (2001). Örgüt kültürü ve örgüt iklimi ilişkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 15*(1-2), 265-283.

Köse, S., Tetik, S., ve Ercan, C. (2001). Örgüt kültürünü oluşturan faktörler. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *8*(1), 219-242.

Mumford, D. B. (1998). Themeasurement of cultureshock. *Socialpsychiatryandpsychiatricepidemiology*, *33*(4), 149-154.

Nişancı, Z. N. (2012). Toplumsal kültür-örgüt kültürü ilişkisi ve yönetim üzerine yansımaları. *Yaşam Bilimleri Dergisi. 1*(1), 1279-1293.

Oberg, K. (2006). Culturalshock: Adjustmenttonewculturalenvironments. *Curare*, *29*(2), 142-146.

Özden, G. (2013). Yükseköğretim kurumlarında ERASMUS programının değerlendirilmesi (Giresun Üniversitesi örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, *19*(1), 61-98.

Özkalp, E. (2010). *Sosyolojiye Giriş.* 18. Baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.

Özkiraz, A. (2006). Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden Konya'ya göç edenlerin sosya-kültürel temasları üzerine bir pilot çalışma. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. 1*, 71-88.

Pearce, P. L. (2005). *Touristsbehaviourthemesandconceptualschemes.* Channel viewpublications.

Poedjiastutie, D. (2009). Cultureshockexperiencedbyforeignstudentsstudying at Indonesianuniversity. *TEFLIN Journal*, *20*(1), 25-36.

Saydan, R. Ve Kanıbir, H. (2007). Global pazarlama toplumsal kültür farklılıklarının önemi (Çokuluslu şirket ve yerel kültür örnekleri). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(22), 74-89.

ShannonBaker, P. (2015). "But I wantedtoappearhappy": How usingarts-informedandmixedmethodsapproachescomplicatequalitativelydrivenresearch on cultureshock. *International Journal of QualitativeMethods, 14*(2), 34-52.

Siddiqua, A. (2010). ReverseCultureShockamongReturnee High School Students. M*alaysianJournal of Psychiatry, 19*(1).

Suvanto, M. (2002). *Images of Japan andtheJapanese: Therepresentations of theJapanese .culture in the popular literaturetargeted at the Western World in the 1980s-1990s.*University of JyvaskylaStudies in Communication.

Ward, C.,Bochner, S. ve Furnham, A. (2012). *Thepsychology of cultureshock.* Second Edition. Routledge.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* 8. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, A. (2014). İş kazaları ve kültür: İş kazalarının önlenmesinde kültürel yaklaşım. *International PeriodicalForTheLanguages,LiteratureandHistory of TurkishorTurkic. 9*(5), 2105-2124.